

TUSSEN NEW YORK EN GENÈVE: VN-KRONIEK

Maart – mei 2026

Bram Burger, Janneke Bossenbroek & Oscar Feen *

Samenvatting | Deze kroniek beschrijft de gebeurtenissen in de diverse mensenrechtenorganen van de Verenigde Naties (VN) en belangrijke gerelateerde onderwerpen van maart tot mei 2026. In deze kroniek is er in het bijzonder aandacht voor de ontwikkelingen in Iran en het Midden-Oosten, met daarna een verslag over het Internationaal Gerechtshof en komen de politieke organen – de Veiligheidsraad en de Mensenrechtenraad. Vervolgens komen de gespecialiseerde Comités die toezien op de naleving van de verschillende VN-mensenrechtenverdragen aan bod.

DOI | 10.54195/NTM.28102

© Author(s); licensed under Creative Commons Attribution 4.0

Iran

De Veiligheidsraad

De VN-Veiligheidsraad heeft op 11 maart resolutie 2817 (2026) aangenomen, die was ingediend door Bahrein namens de Samenwerkingsraad van de Golf (GCC) en mede-ingediend door 136 lidstaten. In de Resolutie werden de Iraanse aanvallen op het grondgebied van de Golfstaten en Jordanië als reactie op Amerikaanse en Israëlische aanvallen veroordeeld, en werd erin vastgesteld dat dergelijke daden zowel een schending van het internationaal recht vormen als ernstige bedreiging voor de internationale vrede en veiligheid.¹ De Resolutie is sindsdien opgevolgd door verschillende maatschappelijke organisaties, waaronder honderd deskundigen op het gebied van internationaal recht in de Verenigde Staten (VS), die benadrukten dat de aanval door Israël en de VS een duidelijke schending van het Handvest van de VN vormt, en dat de wijze waarop de oorlog wordt gevoerd en de verklaringen van Amerikaanse functionarissen ook ernstige bezorgdheid wekken over schendingen van het internationaal humanitair recht, waaronder mogelijke oorlogsmisdaden.²

Volgens het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof kunnen functionarissen ook worden vervolgd voor het bevelen, uitlokken of aanzetten tot het plegen van een misdrijf dat heeft plaatsgevonden of is geprobeerd, mits er een voldoende verband bestaat tussen de verklaring en het misdrijf.³ In reactie hierop heeft het bureau van de juridisch adviseur van de VS een verklaring uitgegeven, waarin wordt betoogd dat de VS volledig binnen de erkende grenzen

■ B. Burger rondde een LL.M. Public International Law af aan de Universiteit Leiden en een LL.M in International Human Rights & Environmental Law aan de University of New South Wales; O.S. Feen is doctorandus in internationaal ruimterecht aan de Katholieke Universiteit van Leuven en rondde een LL.M. Public International Law af aan de Universiteit Leiden; J.A. Bossenbroek rondde een LL.M. Public International Law af en een LL.M. Strafrecht aan de Universiteit Utrecht. Alle auteurs schrijven deze bijdrage op persoonlijke titel.

1 Resolutie 2817 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, *UN Doc S/RES/2817*, 11 maart 2026.

2 T. Dannenbaum e.a., 'Over 100 International Law Experts Warn: U.S. Strikes on Iran Violate UN Charter and May Be War Crimes', *Just Security*, 13 april 2026.

3 'Questions and Answers: US, Israel, Iran, and the Laws of War', *Human Rights Watch*, 8 april 2026.

van het internationaal recht met betrekking tot het gebruik van geweld en zelfverdediging handelen.⁴

Iraanse aanvallen op Golfstaten en de Mensenrechtenraad

Via Resolutie 61/1 van 25 maart 2026 uit de Mensenrechtenraad haar bezorgdheid over de daden van agressie van Iran tegenover derde landen, die niet betrokken zijn bij het gewapend conflict tussen Iran en de VS en Israël.⁵ Het herhaalt hiermee Resolutie 2817 van de Veiligheidsraad op 11 maart 2026, elders besproken in deze kroniek.⁶ De Raad eist volledige opvolging van Resolutie 2817 door Iran, alsook effectieve en onmiddellijke compensatie voor slachtoffers van de aanvallen in de Golfstaten. Resolutie 61/1 veroordeelt de daden van Iran streng, waaronder ook het limiteren van navigatie in de zeestraat van Hormuz, maar zwijgt verder over de restricties op navigatie naar aanleiding van de blokkade die de VS implementeerde op Iraanse havens.⁷ Op 8 april 2026 sloten de VS en Iran een fragiel staakt-het-vuren.⁸ Op het moment van schrijven zijn onderhandelingen nog bezig voor een definitief bestand.⁹

Midden-Oosten

Begin maart heeft het Kinderrechtencomité een persstatement uitgebracht over Iran en de bredere escalatie van het conflict in het Midden-Oosten. In het statement uit het Comité grote zorgen over het verlies van kinderlevens, het toenemende geweld en de impact hiervan op kinderen.¹⁰ Het Comité is verontrust over berichten over aanvallen op civiele infrastructuur, zoals scholen en ziekenhuizen, waarbij kinderen geraakt zijn. Het Comité verwijst specifiek naar de bombardementen op de Shajareh Tayyebah-meisjesschool in Minab, Iran, waarbij naar verluidt meer dan 160 kinderen zijn omgekomen.¹¹ 'Dit herinnert ons eraan dat kinderen tot de meest kwetsbaren in gewapende conflicten behoren en nooit als bijkomende schade mogen worden behandeld', aldus het Comité.¹²

Daarnaast bracht het Rassendiscriminatiecomité een statement uit over de nieuwe 'doodstraf voor terroristen-wet' in Israël. Hierin waarschuwt het Comité dat de nieuwe wet resulteert in

4 R. D. Rubinstein, 'Operation Epic Fury and International Law', *U.S. Department of State*, 21 april 2026.

5 Human Rights Council, 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 25 March 2026: 61/1. Human rights implications of the unprovoked attacks by the Islamic Republic of Iran against Bahrain, Kuwait, Oman, Qatar, Saudi Arabia, the United Arab Emirates and Jordan', *A/HRC/RES/61/1*, 27 maart 2026.

6 Human Rights Council, 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 25 March 2026: 61/1. Human rights implications of the unprovoked attacks by the Islamic Republic of Iran against Bahrain, Kuwait, Oman, Qatar, Saudi Arabia, the United Arab Emirates and Jordan', *A/HRC/RES/61/1*, 27 maart 2026.

7 J. Williams, 'Iran closes strait of Hormuz again "until US lifts blockade"', *The Guardian*, 19 April 2026.

8 C.M. Blanchard, C. Thomas, J. Zanotti, 'U.S.-Iran Ceasefire and Negotiations: Assessment and Issues for Congress', *US Congressional Research Service* (CRS), No. IN12678, 13 mei 2026; Kipling, E., 'Trump says Iran ceasefire is on "massive life support"' *BBC*, 12 mei 2026.

9 B. Ravid, 'New Iran peace proposal triggers tense Trump-Netanyahu call', *Axios*, 20 mei 2026.

10 'Iran: Chişinău must never be collateral damage, UN committee says', *OHCHR*, 4 maart 2026.

11 'Iran: Chişinău must never be collateral damage, UN committee says', *OHCHR*, 4 maart 2026.

12 'Iran: Chişinău must never be collateral damage, UN committee says', *OHCHR*, 4 maart 2026.

rassendiscriminatie tegen Palestijnen en een ernstige aantasting van mensenrechten.¹³ Het Comité uitte bezorgdheid over het feit dat de wet een doodstraf door ophanging als standaardstraf voor terrorisme hanteert, waarover de zaken door Israëlische militaire rechtbanken worden behandeld. Deze rechtbanken hebben exclusieve jurisdictie over Palestijnen in de bezette Palestijnse gebieden, terwijl Israëlische burgers niet onder de rechtsmacht van deze rechtbanken vallen.¹⁴ Het Comité noemde deze wet een *zware klap* voor mensenrechten, ook gezien het eerdere moratorium op executies door Israël sinds 1962 en het toenemende gebruik van de doodstraf in Israël en de bezette Palestijnse gebieden.¹⁵ Het Comité roept Israël op om onmiddellijk de wet in te trekken.¹⁶

Het Internationaal Gerechtshof (het Hof)

Tachtigjarig jubileum van het Hof

‘Vrede is de enige strijd die het waard is om gevoerd te worden maar gerechtigheid moet daarbij de leidraad zijn’.¹⁷ Het Internationaal Gerechtshof (hierna: ‘IGH’ of ‘Hof’) in Den Haag bestond op 17 april 2026 tachtig jaar en hield een plechtige zitting in de grote zaal, bijgewoond door onder meer Koning Willem-Alexander en António Guterres, secretaris-generaal van de Verenigde Naties.¹⁸ Rechter Iwasa Yuji, president van het Hof, benadrukte dat, hoewel de vragen die aan het Hof worden voorgelegd vaak complexer zijn en verschillen van wat men zich in 1945 had voorgesteld, de noodzaak van vreedzame middelen om verschillen tussen staten op basis van het recht op te lossen nooit is veranderd. Hij verklaarde dat er verontrustende tekenen zijn van terugtrekking uit internationale verplichtingen, groeiende weerstand tegen naleving van internationale afspraken en toenemende scepsis over de waarde van multilateralisme. In sommige gevallen is de rol van het recht zelf openlijk in twijfel getrokken. De rechtsstaat is afhankelijk van een gezamenlijke toezegging van staten om overeenkomsten na te leven en zich tot het recht te wenden wanneer er meningsverschillen ontstaan.¹⁹

13 ‘Israel’s discriminatory death penalty law marks grave human rights retrogression, UN anti-racism committee warns’, *OHCHR*, 1 mei 2026; ‘Statement 2 (2026) Statement on the Adoption of the “Death Penalty for Terrorists Law” in Israel’, *CERD*, 29 april 2026.

14 ‘Israel’s discriminatory death penalty law marks grave human rights retrogression, UN anti-racism committee warns’, *OHCHR*, 1 mei 2026; ‘Statement 2 (2026) Statement on the Adoption of the “Death Penalty for Terrorists Law” in Israel’, *CERD*, 29 april 2026.

15 ‘Israel’s discriminatory death penalty law marks grave human rights retrogression, UN anti-racism committee warns’, *OHCHR*, 1 mei 2026; ‘Statement 2 (2026) Statement on the Adoption of the “Death Penalty for Terrorists Law” in Israel’, *CERD*, 29 april 2026. Het Comité specificerde dat in januari 2026 9,243 Palestijnen in Israëlische detentie verblijven, waarvan 3,385 administratieve gedetineerden zonder proces.

16 ‘Israel’s discriminatory death penalty law marks grave human rights retrogression, UN anti-racism committee warns’, *OHCHR*, 1 mei 2026; ‘Statement 2 (2026) Statement on the Adoption of the “Death Penalty for Terrorists Law” in Israel’, *CERD*, 29 april 2026.

17 H.E. Annalena Baerbock, ‘PGA Remarks at the Solemn Sitting celebrating the 80th anniversary of the International Court of Justice’, The Hague’, 17 april 2026.

18 IGH, ‘The Court will hold a solemn sitting on 17 April 2026 at the Peace Palace in the presence of His Majesty the King of the Netherlands and the Secretary-General of the United Nations’, Press Release, 10 april 2026.

19 IGH, ‘Speech by HE Judge Iwasa Yuji, President of the International Court of Justice, at the solemn sitting held to mark the Court’s eightieth anniversary’, 17 april 2026.

Advies van het Hof over de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO)

Op 21 mei 2026 heeft het Hof opnieuw een advies uitgebracht over het stakingsrecht in het kader van Verdrag nr. 87 van de Internationale Arbeidsorganisatie. De aan het Hof voorgelegde vraag had betrekking op de vraag of het stakingsrecht van werknemers en hun organisaties wordt beschermd door Verdrag nr. 87.²⁰ De vraag werd voorgelegd door de Raad van Bestuur van het Internationaal Arbeidsbureau, dat verklaarde zich 'bewust te zijn van het feit dat er ernstige en aanhoudende meningsverschillen bestaan' tussen de tripartiete leden van de IAO, regeringen, werkgevers en werknemers.²¹ Volgens de werkgevers bevat Verdrag nr. 87 geen enkele bepaling waarvan de gangbare of letterlijke betekenis het bestaan van een stakingsrecht zou impliceren, terwijl de de *travaux préparatoires* (voorbereidende werken) die tot de aanneming ervan hebben geleid bevestigen dat het duidelijk niet de bedoeling van de opstellers was om het stakingsrecht binnen het toepassingsgebied van Verdrag nr. 87 op te nemen. De werknemersgroep is daarentegen van mening dat de bepalingen van Verdrag nr. 87 die het recht op organisatie garanderen, moeten worden begrepen in de context van het IAO-Verdrag, de Verklaring van Philadelphia, en rekening moeten houden met de daaropvolgende praktijk.²²

Het Hof oordeelde met tien stemmen tegen vier dat het stakingsrecht wordt beschermd en dat staken één van de belangrijkste activiteiten is die werknemers en hun organisaties ontplooiën. Verder is het stakingsrecht één van de belangrijkste instrumenten die zij gebruiken om hun belangen te behartigen en de arbeidsomstandigheden te verbeteren, waardoor de effectieve uitoefening van de vrijheid van vereniging, zoals beschermd door Verdrag nr. 87, wordt gewaarborgd. Het is belangrijk te benadrukken dat, hoewel de adviezen van het IGH niet juridisch bindend zijn, ze worden beschouwd als gezaghebbende bronnen voor juridische interpretatie.

Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN)

Op 13 mei 2026, iets minder dan een jaar nadat het IGH haar historische advies over klimaatverandering had uitgebracht, nam de Algemene Vergadering van de VN (AVVN) Resolutie A/80/L.65 aan, waarin de bevindingen van het Hof werden bevestigd.²³ Het Hof had in het eerdere advies geoordeeld dat de 'verplichtingen met betrekking tot de bescherming van het klimaatsysteem en andere delen van het milieu tegen antropogene broeikasgasemissies, in het bijzonder de verplichting om aanzienlijke grensoverschrijdende schade te voorkomen op grond van het internationaal gewoonterecht, verplichtingen erga omnes zijn of, in de context van verdragen, erga omnes partes'. Verder oordeelde het Hof dat, 'een schending door een staat van een van de door het Hof vastgestelde verplichtingen met betrekking tot klimaatverandering

20 IGH, *Right to Strike under the ILO Convention No. 87*, Advisory Opinion van 21 mei 2026.

21 IGH, *Right to Strike under the ILO Convention No. 87*, Advisory Opinion van 21 mei 2026; Jim Wilson, 'World's highest court: ILO convention protects workers' right to strike', *HRReporter*, 25 mei 2026.

22 IGH, *Right to Strike under the ILO Convention No. 87*, Advisory Opinion van 21 mei 2026; International Labour Organization, 'Interpretation of Convention No. 87 with respect to the right to strike', beschikbaar via: <https://www.ilo.org/topics-and-sectors/freedom-association/interpretation-convention-no-87-respect-right-strike>.

23 AVVN, 'Advisory Opinion of the International Court of Justice on the Obligations of States in Respect of Climate Change: draft resolution', A/80/L.65, 13 mei 2026.

een internationaal onrechtmatige daad vormt die de aansprakelijkheid van die staat met zich meebrengt'.²⁴

De Resolutie geïntroduceerd door Vanuatu werd aangenomen met 141 stemmen voor, acht tegen (Wit-Rusland, Iran, Israël, Liberia, Rusland, Saoedi-Arabië, de VS en Jemen) en 28 onthoudingen.²⁵ De VN roept alle staten op om hun respectieve verplichtingen uit hoofde van het internationaal recht na te komen om het klimaatsysteem te beschermen tegen antropogene broeikasgasemissies, en roept tevens de partijen op om hun respectieve verdragsverplichtingen na te komen.²⁶ De Resolutie verzoekt de secretaris-generaal daarnaast om, 'in overleg met de lidstaten', een rapport in te dienen met daarin 'manieren om de naleving van alle verplichtingen met betrekking tot de bevindingen van het Hof te bevorderen'.²⁷

VN-Veiligheidsraad

Naast alle andere besprekingen heeft de Veiligheidsraad zijn medeleven betuigd en zijn afkeuring uitgesproken over de verschillende incidenten die hebben geleid tot de dood van drie Indonesische en één Franse vredeshandhaver van de Interim-macht van de Verenigde Naties in Libanon (UNIFIL).²⁸

Mensenrechtenraad

61e reguliere sessie

De opening van de 61e reguliere sessie van de Mensenrechtenraad (hierna: Raad) werd reeds besproken in kroniek 51(2). Deze kroniek staat nog kort stil bij enkele besluiten van de sessie, die plaatsvond van 23 februari tot 31 maart 2026. De specifieke besluiten hieronder besproken betreffen de onderwerpen genocide, gevolgen voor mensenrechten door Iraanse aanvallen in Golfstaten, en de mensenrechtensituatie in Palestina.

24 IGH, *Obligations of States in Respect of Climate Change*, Advisory Opinion van 23 juli 2026; AVVN, 'General Assembly Strengthens Fight against Climate Change, Adopting Contentious, Yet Broadly Supported Draft among Several Texts on Myriad topics', *GA/12760*, 20 mei 2026.

25 AVVN, 'General Assembly Strengthens Fight against Climate Change, Adopting Contentious, Yet Broadly Supported Draft among Several Texts on Myriad topics', *GA/12760*, 20 mei 2026.

26 Margaretha Wewerinke-Singh, 'From Opinion to Action: The General Assembly Votes to Operationalize the ICJ's Climate Advisory Opinion', *EJIL: Talk*, 22 mei 2026; 'General Assembly backs historic World Court climate crisis ruling', *UN News*, 20 mei 2026.

27 Margaretha Wewerinke-Singh, 'From Opinion to Action: The General Assembly Votes to Operationalize the ICJ's Climate Advisory Opinion', *EJIL: Talk*, 22 mei 2026; 'General Assembly backs historic World Court climate crisis ruling', *UN News*, 20 mei 2026.

28 Veiligheidsraad, 'Security Council Press Statement on Death of French Peacekeeper from United Nations Interim Force in Lebanon', *SC/16344*, 20 april 2026; Veiligheidsraad, 'Security Council Press Statement on Deaths of Three Indonesian Peacekeepers from United Nations Interim Force in Lebanon', *SC/16327*, 1 april 2026.

Genocide

In Resolutie 61/23 van 30 maart 2026, getiteld 'Prevention of Genocide', bevestigt de Raad het belang van het Genocideverdrag en ook het belang van het herkennen van vroegtijdige waarschuwingssignalen.²⁹ Onder andere hatelijke uitspraken van politieke leiders, systematische discriminatie en geweld tegen vrouwen en kinderen worden expliciet genoemd als specifieke indicatoren als vroegtijdige signalen. In dit verband spreekt de Raad specifieke zorgen uit over de manier waarop misbruik van nieuwe technologieën, zoals sociale media platformen, algoritmes en artificiële intelligentie, bijdragen aan het verspreiden van mis- en desinformatie, wat aanleiding geeft tot haatspraak en nationale, etnische, raciale of religieuze polarisatie.³⁰ De Raad spoort lidstaten aan om hun capaciteiten om genocide te voorkomen te versterken en is dankbaar voor lidstaten die het Genocideverdrag hebben ondertekend, met specifieke aandacht voor Djibouti, dat zich aansloot bij het verdrag sinds de vorige Resolutie (55/13)³¹ van de Raad. Resolutie 61/23 spreekt zich niet uit over specifieke huidige voorbeelden van genocidale praktijken, mogelijk vanwege de sterke politieke controverse van dergelijke aantijgingen. De Raad roept de AVVN op om in 2028 een high level event te organiseren ter ere van het tachtigjarige jubileum van het Genocideverdrag.

Mensenrechtensituatie in bezette Palestijnse gebieden

Ook uit de Raad haar diepe bezorgdheid over de mensenrechtensituatie in het bezette Palestijnse gebied, inclusief Oost-Jeruzalem, in Resolutie 61/4 van 27 maart 2026.³² De Raad herinnert Israël en derde staten aan de bevindingen van het IGH in Advisory Opinions in juli 2004³³ en juli 2024,³⁴ en ook aan het bevel van het Gerechtshof van januari 2024, waarin het Hof het recht van de Palestijnse bevolking op bescherming onder het Genocideverdrag bevestigde.³⁵ Ook de meer recente onrechtmatige wetgevende en administratieve maatregelen die Israël heeft genomen in het bezette Palestijnse gebied baren grote zorgen volgens de Raad. Zo heeft de Israëlische overheid maatregelen genomen om haar controle over land in de bezette gebieden uit te breiden en te bestendigen, onder meer door herclassificatie van land, invoering van eigen regelgeving en het faciliteren van vestiging van kolonisten, hetgeen bijdraagt aan feitelijke

29 Human Rights Council, 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 30 March 2026: 61/23. Prevention of genocide', A/HRC/RES/61/23, 31 maart 2026.

30 Human Rights Council, 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 30 March 2026: 61/23. Prevention of genocide', A/HRC/RES/61/23, 31 maart 2026.

31 Human Rights Council, 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 3 April 2024: 55/13. Prevention of genocide', A/HRC/RES/55/13, 5 april 2024.

32 Human Rights Council, 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 27 March 2026: 61/4. Human rights situation in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and the obligation to ensure accountability and justice', A/HRC/RES/61/4, 30 maart 2026.

33 International Gerechtshof (IGH), *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, Advisory Opinion van 9 juli 2004.

34 IGH, *Legal Consequences arising from the Policies and Practices of Israel in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem*, Advisory Opinion van 19 juli 2024.

35 IGH, *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel)*, bevel van 26 januari 2024.

annexatie. De Raad spoort lidstaten van het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof aan om hun internationale verplichtingen na te komen en de uitstaande arrestatiebevelen³⁶ van het Strafhof uit te voeren met het oog op verantwoording voor misdaden. Deze Resolutie ontving 24 stemmen voor, vier tegen, en negentien onthoudingen waaronder Nederland.

Specifiek betreffende de Israëlische maatregelen omtrent nederzettingen in het bezette Palestijnse gebied, inclusief oost Jeruzalem, maar ook in de Syrische Golanhoogten, nam de Raad ook Resolutie 61/32 aan op 31 maart 2026.³⁷ De Resolutie roept Israël in de eerste plaats op om alle nederzettingenactiviteiten onmiddellijk te staken, bestaande nederzettingen te ontmantelen en zijn onrechtmatige aanwezigheid te beëindigen, in overeenstemming met het internationaal recht. Daarnaast moeten alle maatregelen die leiden tot landonteigening, gedwongen verplaatsing en discriminatie van Palestijnen worden stopgezet en hersteld. Tegelijkertijd worden derde staten en internationale organisaties opgeroepen geen steun te verlenen aan de nederzettingen (bijvoorbeeld via handel of investeringen) en actief maatregelen te nemen om betrokkenheid daarbij te voorkomen. In dit verband kan worden verwezen naar het besluit van het Nederlandse kabinet op 22 mei om een sanctiebesluit voor te leggen aan de Raad van State voor een verbod op handel uit onrechtmatige Israëlische nederzettingen.³⁸ Ten slotte benadrukt de Resolutie het belang van verantwoording en bescherming, door op te roepen tot optreden tegen geweld door kolonisten, het sanctioneren van daders en het waarborgen van effectieve rechtsmiddelen en herstel voor slachtoffers. Deze resolutie werd aangenomen met 34 stemmen voor (waaronder Nederland), drie stemmen tegen (Tsjechië, Ethiopië en Noord-Macedonië), en tien onthoudingen.

Mensenrechtencomité: Nederland schendt recht op privéleven

Volgens het Mensenrechtencomité (hierna: Comité) heeft Nederland het recht op privacy van een minderjarige³⁹ gewaarborgd door artikel 17 van het Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (hierna: Verdrag) geschonden door het verzamelen van DNA-materiaal tijdens diens arrest.⁴⁰ Op 4 april 2018 werd de betreffende 14-jarige veroordeeld voor twee feiten van diefstal en een taakstraf van veertig uur opgelegd, waarvan twintig voorwaardelijk.⁴¹ Op 16 augustus werd ook DNA-materiaal verzameld,⁴² waartegen de veroordeelde op 17 augustus meteen in hoger beroep ging. Dit beroep werd afgewezen, alsook het verzoek tot schadevergoe-

36 'ICC issues arrest warrants for Netanyahu, Gallant and Hamas commander', *UN News*, 21 november 2024.

37 Human Rights Council, 'Resolution adopted by the Human Rights Council on 31 March 2026 61/32. Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and in the occupied Syrian Golan', *A/HRC/RES/61/32*, 1 April 2026.

38 'Kabinet werkt aan sancties om goederen uit onrechtmatige Israëlische nederzettingen te weren van de Nederlandse markt', *Rijksoverheid*, 22 mei 2026, <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2026/05/22/kabinet-stuurt-sanctiebesluit-tegen-illegale-israelische-nederzettingen-naar-raad-van-state>.

39 Omdat de klacht werd ingediend door een minderjarig persoon, zijn alle gegevens geanonimiseerd door het Comité.

40 'Netherlands violated child's right to privacy by storing his DNA profile, UN committee finds', *OHCHR*, 19 May 2026.

41 'Views adopted by the Committee under the Optional Protocol, concerning communication No. 3720/2020', *Human Rights Committee*, 11 March 2026, CCPR/C/145/D/3720/2020, (Hierna: 'HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020'), par. 2.1.

42 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 2.2.

ding dat de veroordeelde indiende bij de Minister van Justitie en Veiligheid.⁴³ Na alle beschikbare nationale rechtsmiddelen te hebben uitgeput, richtte de veroordeelde zich tot het Comité.

De veroordeelde beroept zich op een schending van artikelen 14 (recht op eerlijk proces) en 17 (recht op privacy) van het Verdrag, omdat de huidige wetgeving geen beoordelingsruimte zou overlaten om te beslissen of het noodzakelijk is celmateriaal te verzamelen zodra aan de wettelijke voorwaarden is voldaan.⁴⁴ Vanwege de jonge leeftijd, beperkte ernst van de gepleegde feiten en de lichte straf, beargumenteert de veroordeelde dat het verzamelen van celmateriaal niet noodzakelijk was.⁴⁵ Bovendien komt de mogelijk geplande wetswijziging om te voldoen aan de opvattingen van het Comité⁴⁶ te laat, waardoor het DNA langer wordt bewaard dan redelijk is.⁴⁷ Daarnaast betoogt de veroordeelde dat de DNA-afname een onevenredige breuk vormt op het privéleven, en in strijd is met artikel 17 van het Verdrag.⁴⁸ Volgens de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden (hierna: Wdov)⁴⁹ zal de officier van justitie bevelen dat van een veroordeelde celmateriaal zal worden afgenomen bij misdrijven zoals omschreven in artikel 67 van het Wetboek van Strafvordering.⁵⁰ De enige uitzonderingen hierop betreffen (a) het reeds bestaan van een DNA-profiel van de verdachte; of dat (b) het aannemelijk is dat het verwerken van het DNA-profiel niet van betekenis zal kunnen zijn voor de voorkoming, opsporing, vervolging of berechting van de veroordeelde.⁵¹ Het Comité verwierpt het standpunt van de Staat⁵² dat geen onderscheid nodig is tussen minderjarigen en volwassenen in dit respect.⁵³ Minderjarigen verdienen volgens het Comité bijzondere bescherming, waarbij hun belang en privacy voorop moeten staan.⁵⁴ In dit geval is onvoldoende rekening gehouden met de jonge leeftijd van de veroordeelde, mede doordat de wet daarvoor geen ruimte bood.

Hoewel de DNA-afname rechtmatig was naar nationaal recht onder de Wdov, acht het Comité deze onevenredig, gelet op de zeer jonge leeftijd van de veroordeelde en de lange bewaartermijn van zijn DNA-profiel.⁵⁵ Het oordeelt aldus dat sprake is van een onevenredige inmenging in zijn privéleven en dus een schending van enkel artikel 17 van het Verdrag.⁵⁶ De Nederlandse staat moet naast het aanbieden van redelijke compensatie ook verzekeren dat het DNA-profiel van de veroordeelde uit de nationale databank wordt verwijderd.⁵⁷ Daarnaast moet het juridische en praktische stappen ondernemen om herhaling te voorkomen.

43 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 2.3-2.4.

44 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 3.1.

45 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 3.2.

46 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 3.2.

47 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 3.2.

48 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 3.2.

49 *Wet van 16 september 2004, houdende regeling van DNA-onderzoek bij veroordeelden (Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden)*, inwerkingtreding 1 januari 2020, BWBR0017212, inwerkingtreding 1 februari 2005.

50 Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden, artikel 2(1).

51 Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden, artikel 2(1).

52 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 4.18

53 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 7.10.

54 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 7.10.

55 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 7.11.

56 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 8.

57 HRC, CCPR/C/145/D/3720/2020, par. 9.

Comité inzake gedwongen verdwijningen

Tijdens de opening van de dertigste zitting van het Comité inzake Gedwongen Verdwijningen werd benadrukt dat gedwongen verdwijningen wereldwijd een aanhoudend en wijdverbreid probleem blijven, met sinds begin 2026 al 29 nieuwe urgente verzoeken en in 2025 in totaal 260, wat het totaal op 2239 zaken brengt.⁵⁸ Tegelijkertijd toont de urgentieprocedure ook resultaat, aangezien 546 zaken zijn afgesloten nadat vermiste personen werden gelokaliseerd, waarvan 427 levend,⁵⁹ ondanks ernstige capaciteitsproblemen en een vermindering van meer dan 30 procent van de vergadertijd in 2025.⁶⁰ Deze ontwikkelingen vinden plaats in een bredere context van toenemende druk op het internationale mensenrechtensysteem en de structurele liquiditeitscrisis van de Verenigde Naties,⁶¹ die ook het functioneren van verdragsorganen in gevaar brengt.⁶² Tegelijk wordt 2026 gepositioneerd als een belangrijk moment, omdat het de twintigste verjaardag van het Verdrag tegen Gedwongen Verdwijningen markeert. Deze mijlpaal wordt ondersteund door een wereldwijde campagne ('Victims first. Action now') om implementatie en ratificatie te versterken.⁶³ In substantief opzicht blijkt ook uit getuigenissen dat straffeloosheid en gebrek aan rechtsherstel nog steeds kernproblemen zijn, zoals geïllustreerd door langdurige onopgeloste zaken uit dictaturen (bijvoorbeeld Brazilië) en recente juridische ontwikkelingen om deze alsnog als misdrijven tegen de menselijkheid te vervolgen.⁶⁴ Tot slot wordt gewezen op een zorgwekkende trend waarin staten amnestieregelingen en verjaring proberen toe te passen op ernstige mensenrechtenschendingen, terwijl slechts 78 VN-lidstaten partij zijn bij het Verdrag, wat de noodzaak tot verdere ratificatie en implementatie onderstreept.⁶⁵

Het Comité tegen foltering (CAT)

Tijdens de vierentachtigste zitting van het CAT heeft het Comité de uitvoering van het Verdrag tegen foltering in Gabon, Italië, Pakistan en Tadzjikistan geëvalueerd.⁶⁶ In alle vier de landen constateerde het Comité terugkerende structurele problemen met betrekking tot straffeloosheid voor foltering en mishandeling, ontoereikende detentieomstandigheden, zwakke procedurele

58 Committee on Enforced Disappearances, 'Thirtieth session – Summary record (partial)* of the 558th meeting', CED/C/SR.558, 26 april 2026, par. 2.

59 Committee on Enforced Disappearances, 'Thirtieth session – Summary record (partial)* of the 558th meeting', CED/C/SR.558, 26 april 2026, par. 3.

60 Committee on Enforced Disappearances, 'Thirtieth session – Summary record (partial)* of the 558th meeting', CED/C/SR.558, 26 april 2026, par. 4.

61 O.a. Kronieken 51.2 en 50.4 bespraken de liquiditeitscrisis in meer detail.

62 Committee on Enforced Disappearances, 'Thirtieth session – Summary record (partial)* of the 558th meeting', CED/C/SR.558, 26 april 2026, par. 9.

63 Committee on Enforced Disappearances, 'Thirtieth session – Summary record (partial)* of the 558th meeting', CED/C/SR.558, 26 april 2026, par. 6.

64 Committee on Enforced Disappearances, 'Thirtieth session – Summary record (partial)* of the 558th meeting', CED/C/SR.558, 26 april 2026, par. 15-21.

65 Committee on Enforced Disappearances, 'Thirtieth session – Summary record (partial)* of the 558th meeting', CED/C/SR.558, 26 april 2026, par. 25-26.

66 'UN Committee against Torture publishes findings on Gabon, Italy, Pakistan and Tajikistan', CAT, 1 mei 2026.

waarborgen na arrestatie en onvoldoende onafhankelijke toezichtsmechanismen.⁶⁷ In het geval van Italië richtte het Comité zich vooral op de overbevolking in gevangenissen, de omstandigheden in detentiecentra voor migranten, beschuldigingen van buitensporig geweld door wets-handhavers en waarborgen met betrekking tot asielzoekers en non-refoulementverplichtingen.⁶⁸ Wat Pakistan betreft, uitte het CAT zijn bezorgdheid over gedwongen verdwijningen, het gebruik van militaire en antiterrorismerechtbanken, foltering in hechtenis, geweld door veiligheidstroepen en de beperkte uitvoering van anti-folterwetgeving ondanks recente juridische hervormingen.⁶⁹ Met betrekking tot Gabon behandelde het Comité kwesties in verband met detentieomstandigheden, langdurige voorlopige hechtenis, verantwoordingsplicht voor misstanden begaan door veiligheidspersoneel en bredere institutionele tekortkomingen na de politieke transitie van het land.⁷⁰ Voor Tadzjikistan uitte het Comité zijn bezorgdheid over berichten over foltering en mishandeling in detentie, druk op advocaten en actoren uit het maatschappelijk middenveld, de behandeling van politieke tegenstanders en activisten, en beperkingen die van invloed zijn op onafhankelijk toezicht en verantwoordingsplicht.⁷¹

De CAT heeft opnieuw vastgesteld dat Marokko de rechten heeft geschonden van Sahrawi-gedetineerden, die in verband staan met het protest in het kamp Gdeim Izik in de Westelijke Sahara in 2010.⁷² Het Comité stelde dat tien soortgelijke zaken die tot nu toe zijn onderzocht, wijzen op 'een consistent patroon van willekeurige arrestaties, eenzame opsluiting, foltering of mishandeling tijdens verhoren, en het daaropvolgende gebruik van onder dwang verkregen bekentenissen in gerechtelijke procedures'.⁷³ De klagers stelden verder vast dat, hoewel zij de folteringen en mishandelingen bij verschillende gerechtelijke autoriteiten hadden gemeld, zowel de nationale onderzoeksrechter als de openbare aanklager weigerden de beschuldigingen vast te leggen en afzagen van het instellen van een onderzoek naar deze beschuldigingen, met inbegrip van een medisch onderzoek.⁷⁴

Rassendiscriminatiecomité

'Racistische haatzaaiende uitlatingen van politieke leiders, waaronder de President, in combinatie met verscherpte immigratiecontroles in de Verenigde Staten (VS), met name in de buurt van

67 'Committee against Torture Concludes Eighty-Fourth Session after Adopting Concluding Observations on Reports of Gabon, Italy, Pakistan and Tajikistan and its Annual Report', CAT, 1 mei 2026.

68 'Experts of the Committee against Torture Praise Absence of Deaths in Italian Juvenile Penal Institutions, Raise Questions on High Rates of Suicide in Prisons and the Practice of Outsourcing Migrant Detention to Albania', CAT, 16 april 2026.

69 'In Dialogue with Pakistan, Experts of the Committee against Torture Welcome the 2022 Act on Torture, Ask about the Reported Use of Torture by the Police and the Illegal Foreigners' Repatriation Plan', CAT, 23 april 2026.

70 'Experts of the Committee against Torture Praise Meeting in Gabon on the Méndez Principles, Raise Questions on Healthcare in Prisons and on Ritualistic Crimes', CAT, 22 april 2026.

71 'Experts of the Committee against Torture Welcome Tajikistan's Progress in Penitentiary Reform, Raise Questions on Training on the Convention and Prisoners Serving Life Sentences', CAT, 16 april 2026.

72 'Morocco: Gdeim Izik cases reveal torture, coerced confessions, and failure to investigate, UN committee finds', CAT, 20 mei 2026.

73 'Morocco: Gdeim Izik cases reveal torture, coerced confessions, and failure to investigate, UN committee finds', CAT, 20 mei 2026.

74 'Morocco: Gdeim Izik cases reveal torture, coerced confessions, and failure to investigate, UN committee finds', CAT, 20 mei 2026.

scholen, ziekenhuizen en religieuze instellingen, hebben geleid tot ernstige schendingen van mensenrechten', aldus het Rassendiscriminatiecomité.⁷⁵ Het Comité uitte specifieke bezorgdheid over het kleinerende taalgebruik en verspreiding van stereotyperingen over migranten, vluchtelingen en asielzoekers. Dit kan resulteren in aanzetten tot rassendiscriminatie en haatmisdrijven, zeker wanneer deze uitingen worden gedaan door politici en hoogstaande figuren, met name de President.⁷⁶ Voor de uitspraak maakte het Comité gebruik van zijn bevoegdheid onder de Procedure voor vroegtijdige waarschuwing en spoedmaatregelen.⁷⁷

Verder benoemde het Comité ook het systematische gebruik van profilering en arbitraire checks door *the Immigration and Customs Enforcement* (ICE) en *the Customs and Border Protection* (CBP), die hebben geresulteerd in arrestaties van vluchtelingen, asielzoekers, migranten en personen die als zodanig worden waargenomen.⁷⁸ Hierin is ook het gebruik van geweld een zorgwekkende factor, zo zijn er tussen begin januari en 10 maart 2026 acht personen overleden in ICE operaties.⁷⁹ Daarnaast uitte het Comité bezorgdheid over het besluit van de VS om bestaande richtlijnen en maatregelen in te trekken die immigratiehandvoeringsoperaties en arrestaties bij scholen, ziekenhuizen en religieuze instellingen te beperken. Dit belemmert personen in hun toegang tot essentiële voorzieningen zoals gezondheidszorg en onderwijs.⁸⁰

Ten slotte sprak het Comité zorgen uit over recente discriminerende maatregelen, waaronder de automatische afwijzing van lopende asielaanvragen van personen uit Afghanistan, een herbeoordeling van goedgekeurde asiel- en immigratieaanvragen die op of na 20 januari 2021 de VS zijn binnengekomen, en de opschorting van tijdelijke beschermde status voor burgers uit Afghanistan, Kameroen, Ethiopië, Haïti, Honduras, Myanmar, Nepal, Nicaragua en Zuid-Soedan.⁸¹ Het Comité roept de VS op om een evaluatie uit te voeren over recente maatregelen, een definitie aan te nemen op profilering op basis van ras bij de politie en dit te verbieden, en om rassendiscriminatie en haatmisdrijven te veroordelen en alternatieven te ontwikkelen voor detentie voor kinderen, families en personen in kwetsbare situaties.⁸²

Vrouwenrechtencomité

Het Vrouwenrechtencomité oordeelde op 5 maart 2026 dat Mexico's verplichte en langdurige toepassing van voorlopige hechtenis, gecombineerd met het ontbreken van genderspecifieke gezondheidszorg en het feit dat vrouwen niet in de buurt van hun familie konden verblijven in de enige federale vrouwengevangenis van het land, een schending vormt van het VN-Vrouwenvoerdrag.⁸³ De zaak was gestart door 22 vrouwelijke gedetineerden, die verbleven in de

75 'USA: Racial profiling and racist hate speech by political leaders heightened human rights violations against migrants and asylum seekers, UN committee warns', *OHCHR*, 11 maart 2026.

76 'USA: Racial profiling and racist hate speech by political leaders heightened human rights violations against migrants and asylum seekers, UN committee warns', *OHCHR*, 11 maart 2026.

77 'Decision 1 (2026)', *CERD* 10 maart 2026.

78 'Decision 1 (2026)', *CERD* 10 maart 2026.

79 'Decision 1 (2026)', *CERD* 10 maart 2026.

80 'Decision 1 (2026)', *CERD* 10 maart 2026.

81 'Decision 1 (2026)', *CERD* 10 maart 2026.

82 'Decision 1 (2026)', *CERD* 10 maart 2026.

83 *Tapia, Cruz and others/Mexico*, CEDAW/C/92/D/189/2022, 3 maart 2026; 'Mexico discriminated against women in decade-long pretrial detention, UN committee finds', *OHCHR*, 5 maart 2026.

federale vrouwengevangenis in Mexico. Alle nationale aanklachten tegen de eisers waren gelinkt aan georganiseerde misdaad. Volgens de Mexicaanse grondwet is bij deze misdrijven voorlopige hechtenis verplicht in de fase van de tenlastelegging. Ondanks dit vereiste is in de meeste zaken nog geen vooruitgang geboekt in jaren en hebben de gedetineerden nog geen zitting gehad in de rechtbank, terwijl drie van hen na tien jaar zijn vrijgesproken.⁸⁴

Verder ontbrak in de federale vrouwengevangenis medisch personeel, zoals generalisten, gynaecologen, psychiaters en kinderartsen, die nodig zijn om zorg te dragen voor de vrouwen en kinderen in de gevangenis. Ook kon hun familie de vrouwen niet bezoeken, gezien de lange afstanden en geringe inkomsten.⁸⁵ In 2023 waren er twaalf zelfmoorden in de gevangenis, waardoor ook het nationale mensenrechteninstituut een aanbeveling uitbracht, gericht op het gebrek aan adequate naleving op het gebied van het recht op toegang tot zorg.⁸⁶

Het Vrouwenrechtencomité oordeelde dat de eerdergenoemde methode van automatische detentie, zonder overweging van de individuele omstandigheden van het geval, in strijd zijn met het principe van proportionaliteit en vrouwen ongerechtvaardigd uitsloten van alternatieve of mitigerende maatregelen.⁸⁷ Ook had de detentie disproportionele maatregelen op vrouwen, met name in het contact met hun families. De hervormingen van de Mexicaanse grondwet in 2024 en 2025 hebben deze omstandigheden verergerd door het aantal misdrijven met automatische misdrijven te vergroten en rechterlijke toetsing te beperken.⁸⁸ Het Comité riep Mexico op om maatregelen te treffen in de gevangenis en compensatie te bieden aan de 22 aanklagers. Verder verzocht het Comité aan Mexico om de praktijk van automatische detentie op te heffen.⁸⁹

84 *Tapia, Cruz and others/Mexico*, CEDAW/C/92/D/189/2022, 3 maart 2026; 'Mexico discriminated against women in decade-long pretrial detention, UN committee finds', *OHCHR*, 5 maart 2026.

85 *Tapia, Cruz and others/Mexico*, CEDAW/C/92/D/189/2022, 3 maart 2026; 'Mexico discriminated against women in decade-long pretrial detention, UN committee finds', *OHCHR*, 5 maart 2026.

86 *Tapia, Cruz and others/Mexico*, CEDAW/C/92/D/189/2022, 3 maart 2026; 'Mexico discriminated against women in decade-long pretrial detention, UN committee finds', *OHCHR*, 5 maart 2026.

87 *Tapia, Cruz and others/Mexico*, CEDAW/C/92/D/189/2022, 3 maart 2026; 'Mexico discriminated against women in decade-long pretrial detention, UN committee finds', *OHCHR*, 5 maart 2026.

88 *Tapia, Cruz and others/Mexico*, CEDAW/C/92/D/189/2022, 3 maart 2026; 'Mexico discriminated against women in decade-long pretrial detention, UN committee finds', *OHCHR*, 5 maart 2026.

89 *Tapia, Cruz and others/Mexico*, CEDAW/C/92/D/189/2022, 3 maart 2026; 'Mexico discriminated against women in decade-long pretrial detention, UN committee finds', *OHCHR*, 5 maart 2026; In lijn met uitspraak van het Inter-Amerikaanse Hof voor de Rechten van de Mens in *García Rodríguez and others/Mexico*, 25 januari 2023.